

OOSTENDE, OPNIEUW “KONINKLIJKE RESIDENTIE”?: afbraak Chalet, bouw “Koninklijke villa”: 1953-1956

door Emile SMISSAERT

DEEL II: HET KONINKLIJK CHALET: TIJDENS EN NA WERELDOORLOG II, HAAR AFBRAAK (1953-1954)

1. Een overzicht: ca. 1944 tot 1953

Het Oostende, vlak na 1944-1945. “Was zij nog de ‘Koningin der Badsteden’ volgens de formule 1900 of was zij gewoon, zonder omhaal, een statige stad, een mooie verleidster in het aanschijn van de zee?”. Qu’importe...de wedergeboorte was er! De stad werd één bouwwerf. Aldus drukker-uitgever-journalist Robert LANOYE (1).

Eén van de ambities van stad verwoordde de toen invloedrijke advocaat en gemeenteraadslid Leo PORTA, naar aanleiding van het aftreden van Prins Karel als Regent der Belgen, juli 1950: “Ik wil eraan herinneren dat Oostende het inzicht heeft en steeds wenst ‘Koninklijke Residentie’ te blijven” (2).

Derhalve, rond het midden van de vijftiger jaren, werd Oostende als volgt voorgesteld in de toenmalige toeristische kleurenbrochures: “Oostende, Koningin der Badsteden, Koninklijke Residentie, Europees toeristisch centrum, lokt gans het jaar door honderdduizenden (sic!) toeristen aan” (3). Op het voorblad, bovenaan en goed zichtbaar, prijkt een koningskroon... Gedenk de woorden van burgemeester Adolf VAN GLABBEKE: “De Oostendse bevolking is er innig van overtuigd, dat al hetgeen onder de Hoge Bescherming van onze Koninklijke Familie ondernomen wordt, een buitengewoon succes tegemoet gaat” (3a).

Toen de leden van de pers rondgeleid werden op het terrein van het Chalet dat sedert een maand (december 1953) in volle afbraak was, gaf architect DUGARDIJN, uit Brugge, volgende omschrijving: “Het nieuw complex zal geen chalet zijn”, benadrukte hij, “maar wel een paviljoen”. Het nieuwe paviljoen zal werkelijk een verlofoord zijn; het vroegere chalet was destijds immers niets anders dan een passage-verblijf, un ‘pied à terre’ de quelque envergure”. Wat trouwens steeds het inzicht zou geweest zijn van koning Leopold II toen hij het Chalet liet bouwen.

Bekijken wij even de oorspronkelijke Franse tekst die, vermoed ik, uit de pen stamt van Robert LANOYE: het chalet van Koningin Victoria werd te klein van afmetingen en de vele wijzigingen ondergaan in de loop der jaren – “la brique rouge alterne avec la pierre de taille et le béton dans un ensemble auquel aucune laideur ne manque même pas l’imitation du rocher comme au jardin zoologique” – gaven nooit voldoening, ondanks een klaarblijkelijk (vraisemblable) comfort van het interieur, noch aan Leopold II, Albert I en Elisabeth, noch aan de prinsen, “dont les séjours s’y firent de plus en plus rares pour disparaître lors de la construction de la villa Royale au Zoute (...)” (4).

Even inlassen, dat prins Karel wél Oostende aan het hart bleef koesteren.

Omer VILAIN: “Prins Karel heeft altijd veel van Oostende gehouden. Veel “histories” (5) zijn er ook met hem verbonden (...). Hij bezocht onder de bombardementen van mei 1940 onze stad en tekende als laatste het gulden boek dat op het stadhuis (op het

Wapenplein) lag en een paar dagen later mede de vlammen inging. Na de oorlog kreeg de geteisterde stad een paar bezoeken van Prins Karel als Prins-Regent" (6).

"De Zeewacht" noemde, einde september 1944, hem "een groote vriend van Oostende waar hij, zoowel 's winters als 's zomers, menige weken en maanden sleet (...). Bij schoon weder was hij, van 's morgens (sic) vroeg, op weg naar zijn doblingske van Raversijde. Hij plantte, herplantte en verplantte, dat het een plezier was; hij sloeg er ook tenten en barakken op en labeurde er net als een werkman. Hij was goed bekend met planten en bloemen. Hij bewoonde het gedeelte van het Chalet in steen, waar hij drie kamers betrok; het houten gedeelte van de woonst was bestemd voor de Koninklijke Familie. Hij ontving er volgaarne kennissen en vrienden; hij kreeg er dikwijls het bezoek van een Engelschen vriend, waarmede hij in betrekking kwam in het college van Eton. De meubilering van het gedeelte waar Prins Karel woonde, was zeer eenvoudig en den dienst gering (...). Prins Karel is een liefhebber van lectuur en zijn grootste plezier was, 's zomers, in de groote zaal van 't Chalet, geteekend SALVE, boeken te doorloopen, onder de rookwolken van een pijpje lekkere Semois" (7). Nog een blijk van medeleven om en zorg om het beproefde Oostende kwam naar voor in volgende reactie. Op Allerheiligen, 1 november 1944, ontving voornoemde stad op het onverwachts het bezoek van Prins-Regent Karel. Zeer geïnteresseerd en (...) ontsteld bij het zicht van deze, volgens hem, "onnoembare verwoesting, sprak de Prins bij het afscheid volgende zin: "Deze stad heeft teveel geleden, opdat ik mij haar lot niet zou aantrekken" (8).

Gedurende de Duitse Bezetting werd, in het kader van de opbouw van de Atlantik Wall, het Koninklijk Chalet gebruikt als "Marine Peilstation van de Kriegsmarine" (9). Een document van 16 juni 1943, dat de Duitse militaire inplanting te Oostende weergaf, presenteerde het bouwsel als volgt: "(...) 'Chalet royal: important poste de T.S.F. 'bezet door mariniers. Elke avond arriveren marine-fusilliers in camions en nemen stelling in in die versterkte omschansing. Hun aantal wordt globaal geschat op één peloton, zij die de stellingen voor de mitrailleurs innemen. 'Un double détecteur pour le repérage en mer' is er, tegenover de zee, geïnstalleerd (...)" (10).

8 september 1944, een dag om nooit meer te vergeten: Oostende bevrijd! Een fel geteisterde stad wier heropbouw jaren zal duren. Het Chalet, zoals eerder aangehaald, werd genoemd als verouderd (11), ja reeds in 1926 aanzien als rijp voor afbraak (12), was voor eenieder die het zag een ruïne. Zoals "Het Kustblad" opmerkte: "Het lot van het Chalet is afhankelijk van het Koninklijke Vraagstuk" (11).

Binnen het toenmalige Stadsbestuur had men zo zijn plannen en intenties. Eerste schepen Emile VROOME lichtte, juli 1952, een en ander toe:

"(...) Op een gegeven ogenblik was er grotelijks kwestie van onze 'koninklijke residentie' prijs te geven. Zelfs werd het voorstel gedaan, aan de koninklijke familie een gewone villa te Mariakerke aan te bieden. Dit aanbod werd geweigerd. Men had dit gedaan met de gedachte op de oude plaats van de residentie een soort "Moeder Lambic" of "Moeder Siska" in te richten. Samen met Schepen-collega DE KINDER, de Grootmaarschalk van het Hof, de Heer Secretaris-Generaal van het Ministerie van Geldwezen (Voorzitter van de Koninklijke Schenking) werd op mijn initiatief de zaak onderzocht (...). Ik mag u zeggen (...) dat de herinrichting van de 'Koninklijke residentie' te Oostende op goede voet staat" (13).

Let op de zinsnede: een villa aanbieden. En wanneer men de Oostendse kranten van de vijftiger jaren doorneemt, treft de onkritische, ongenueanceerde houding ten opzichte van al wat koning is en wat daar rond draait. Oostende wilde kost wat kost hen weer terug, wenste opnieuw de tweede residentie van het Vorstenhuis te worden! Dat is de rode draad die in heel wat spreken en handelingen, openlijk of bedekt, verweven is. "Royalty" als locomotief voor het toerisme waar

velen van leven, net zoals men nu "cultuur" als troef in het toeristische kaartspel wenst want zon en goed weer zijn soms ver te zoeken en te onzeker, te hachelijk om aan te bieden, om overtuigend uit te spelen.

Waarom heeft deze heropbouw zo lang aangesleept? Luisteren wij, einde 1953, nog maar eens naar E. VROOME, tweede stadsmagistraat in de rangorde:

"(...) Indien er een oplossing bereikt werd inzake de heropbouw van het Koninklijk Chalet, dan is dit wellicht te wijten aan de gezamenlijke (voet)stappen (démarches) die wij, ex-Schepen DE KINDER en VROOME, gedaan hebben (...). De Grootmaarschalk van het Hof alsook de afgevaardigde-beheerder van de Koninklijke Schenking waren mede akkoord, dat het geval van de glooiing een *stadszaak* was. De twee zaken (Villa en voornoemde helling) konden niet samengekoppeld worden, ten aanzien van de oorlogsschade. Dit alles is zo gemakkelijk niet van stapel gelopen en het is *slechts na ettelijke jaren dat een oplossing voor de heropbouw kon bereikt worden*.

Dan hebben wijzelf, met een zekere opdracht van het (Schepen)College, aangeboden om de glooiing te herbouwen op de kosten van de Stad. Wij hebben er zelfs bijgevoegd, indien het nodig was, de omgeving eveneens in orde te laten brengen. Indien wij (zelf) dit voorstel niet gedaan hadden, wie weet indien wij ooit de heropbouw van het Koninklijk Chalet zouden verkregen hebben (!).

Ons tevreden stellen met de bestaande glooiing is niet aan te raden, want het zou een misbaksel (sic) wezen. Indien het (financieel) geen geschenk is, dan is het evenwel een goed geplaatst kapitaal voor het algemeen uitzicht en het toeristisch belang van de stad (13a).

2. Eindelijk schot in de zaak!

Midden mei 1953, bij de eedaflegging van prins Albert als marineaspirant van de Zeemacht, een fel opgemerkte gebeurtenis die plaats greep op het Wapenplein te Oostende, "heeft volksvertegenwoordiger Jan PIERS mogen verklaren, dat onmiddellijk na de zomer met de wederopbouw van het Koninklijk Chalet zal begonnen worden (...). De Koninklijke Familie heeft de verzekering gegeven, dat zij vaak naar Oostende zal komen" (14). Een bedenking: eigenaardig dat PIERS, wel lid van het Schepencollege maar iemand die bij mijn weten in gans het dossier-Koninklijke Villa toen geen eersterangsrol gespeeld heeft, dat juist hij de primeur heeft van dit toch wel belangrijk nieuws?! Of heeft hij zijn mond voorbij gepraat? Wie weet.....

Toevallig (?) viel dit bericht samen met de eedaflegging: "Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk". Prins Albert was nu officier bij de Marine (15). Midden mei 1953, in opgemerkte afwezigheid van Koning Boudewijn, grieperig. Zodat Koning Leopold óók niet in zijn zog meekwam. Een tegenslag, want men was van plan aan Koning Leopold, na afloop van de plechtigheid en als incognitobezoeker, de ruïnes van het Chalet te tonen, evenals de nieuwbouwplannen van architect DUGARDIJN (16).

Misschien een gelegenheid hier om in te gaan op een treffende, merkwaardige omstandigheid. Architect Antoine DUGARDIJN (Spinolarei, uit Brugge) beweert dat hijzelf verwonderd was en bleef over zijn keuze terzake door het "Paleis"!

"(...) De opdracht was even moeilijk als eervol. Want de Hofmaarschalk vroeg dhr. Dugardijn een "eenvoudig, smaakvol en landelijk familieverblijf voor de Koninklijke Familie (...)". Twee maanden later liet hij weten, dat zijn plannen gereed waren. "(...) De architect was uitgegaan van de gedachte, dat een rustig landhuis opgevat kon worden in de typische stijl van het Vlaamse land. Hij had dan ook niet gearzeld een gerieflijk huis te tekenen waar licht, lucht en ruimte de voornaamste eigenschappen van waren

(...)”. Nauwelijks drie weken later werd A. Dugardijn andermaal op het Paleis ontboden: zijn plannen waren zonder meer goedgekeurd en hij kon onmiddellijk met de bouw beginnen (!...). “(...) Deze opdracht was niet moeilijker en niet gemakkelijker dan andere, op dit ene punt na, dat ik maar moest gissen naar de persoonlijke smaak van de leden van de Koninklijke Familie. Ik schijn goed gegist te hebben (...)” (17).

Naar de kranten opvingen, was het de bedoeling in september (1953) over te gaan tot de wederopbouw, zodat “(...) Het Koninklijk Paleis (sic) in 1954 volledig zal wederopgebouwd zijn en zodat Oostende opnieuw een koninklijke verblijfplaats zal worden (...)” (18). Een architect was, zoals gezegd, reeds aangeduid en wel door de Koninklijke Schenking. Maar er diende nog een aannemer in bouwopdrachten gevonden te worden, m.a.w. de “aanbesteding der werken” moest uitgeschreven worden (19). En voor alle bouwwerken is een bouwvergunning nodig. Het Schepencollege besloot in principe op 29 juni 1953:

- a) de glooiing van het Chalet op stadskosten te wijzigen, zodanig dat ze in harmonie zou zijn met de bouwtrant van de nieuwe constructie;
- b) deze werken op te nemen in het programma van de aannemingen, die zullen bekostigd worden met de gelden van de Conventie van 1912, en aan de uitvoering ervan prioriteit te geven (20).

Insgelijks einde juni 1953 kwam, zoals het weekblad “De Zeewacht” blokletterde: “De Koninklijke Familie te Oostende: ontroerend afscheid van Prins Albert en bezoek aan Koninklijk Chalet”. Aanleiding was de inscheping van de Prins, voor de duur van ruim één maand, aan boord van het Belgische fregat “Luitenant ter zee Victor Billet”, dit in het kader van zijn opleiding bij de Marine. De stad wemelde van het volk! “(...) Alhoewel niet voorzien op het programma (...) werd een bezoek gebracht aan het chalet (...). Aan de grote ingang stonden heel wat belangstellenden die de leden van de Koninklijke Familie warm toejuichten, wanneer de wagens in- en uitreden”. En de journalist besluit zijn reportage met: “(...) Meer en meer wordt Oostende zich weer bewust van de grote eer Koninklijke Residentie te zijn” (21).

In dit royalistische elan deed wat men in Oostende noemt “De Maatschappij van de Koers” haar duit in het zakje: besloten werd een “Koninklijke Loge” te bouwen op de Wellingtonrenbaan (22), in de hoop Koning Boudewijn te strikken, in navolging van zijn koninklijke voorvaders Leopold II en Albert I. Naar later bleek een grote desillusie; enkel Prins Albert, en dan nog in de jaren zestig (20 juli 1963, om heel precies te zijn), kwam metterdaad langs in de Hippodroom bij toenmalig voorzitter DUGNOLLE (23)...

3. De aanbesteding

Nog een maand later, op woensdag 29 juli 1953, werd een volgende stap voorwaarts gezet; de aanbesteding greep plaats te Brussel voor aanvankelijk onderschatte, veel uitvoeriger en tijdrovender, ook veel kostelijker aan te vatten werkzaamheden. Bij inzage voorzag het lastenkohier in:

- 430 werkdagen voor het optrekken en afwerken van het gebouw;
- opruiming van 2000 m³ gewapend beton, nog afkomstig van door de Duitsers in Wereldoorlog II opgetrokken “blokhuisen”;
- 18000 m³ puin dient opgeruimd te worden.

“(...) Dat alleen zal een hele tijd in beslag nemen, vooraleer men met de feitelijke wederopbouw aanvang zal kunnen nemen (...). Het valt moeilijk thans reeds een schatting te doen van de kosten, daar de aanbesteding nog moet plaats hebben. Nochtans werd aangestuurd (sic) om het gebouw

comfortabel te maken zonder in overdreven luxe te vervallen (...)”, aldus een lokaal weekblad (24) dat op dezelfde dag van de uitslag van de aanbesteding, woensdag 29 juli, diende uit te komen!

Deze aanbesteding liep over volgende punten:

- opruiming van het puin;
- herbouwen van het chalet;
- herstellingswerken aan de gaanderij Maquet;
- bouwen van een zwemkom in de hovingen.

OPGELET! - Het omwerken van de glooiing, kant zeedijk, is NIET INBEGREPEN!

- Nadien zullen nog de aanbestedingen moeten plaats hebben voor de:
 - ° centrale verwarming;
 - ° elektriciteitswerken;
 - ° gezondheidsinstellingen;
 - ° opschikken van de hovingen.

Er werd beroep gedaan, voor deze eerste en beperkte aanbesteding, op een twintigtal firma's. Zestien dienden een offerte in. De firma Mevr. Weduwe J. VAN COILLIE was laagste aanbieder met een bedrag van 15.461.938,- frank. Een overzicht van deze aanbesteding:

1. VAN COILLIE, Wwe J., Oostende	15.461.938,-
2. VERSCHEURE, Ichtegem	16.013.703,28
3. PAUWELS en VEREECKE, Middelkerke	16.683.328,13
4. COTTYN, Heule	16.948.891,85
5. DEVOS, Pierre, Oostende	16.974.899,96
6. MICHIELS, Gent	17.037.219,70
7. VANHECKE, Middelkerke	17.297.581,77
8. CLICTEUR, Oostende	17.470.808,86
9. LINGIER, Richard, Oostende	17.628.247,72
10. MERGAERT en DEGROOTE, Knokke	18.007.513,54
11. GOETINCK, Brugge	18.606.901,-
12. RAYÉE, Joseph, Oostende	18.824.148,40
13. PRIEM, Louis, Brugge	18.975.392,90
14. SERCK (*), Gent	20.500.230,15
15. LANNOO, Marke	21.669.888,10
16. DEGROOTE, C., Knokke	22.406.084,50

BRON: "De Zeewacht"; 7 augustus 1953, p.1.

(*) Een drukfout voor STERCK?

De toewijzing aan de Firma Wwe VAN COILLIE kreeg een staartje (25). Bij ordemotie drukte Sebastiaan BOUDOLF (B.S.P.) zich als volgt uit in de Gemeenteraad van midden augustus 1953:

- S. BOUDOLF: "(...) In naam van mijn politieke groep en van de politieke gevangenen, vraag ik verzet van het Stadsbestuur tegen het toekennen van de aanbesteding aan de firma Van Coillie". Reden: *incivisme tijdens de oorlog!*
- Burgemeester A. VAN GLABBEKE vraagt de raad niet in te gaan op deze vraag, om diverse hier niet weergegeven redenen. O.m.: "Het Krijgsauditoraat van Gent heeft beslist dhr. Van Coillie buiten vervolging te stellen (...) (25). Daarbij is de onderneming in handen van Weduwe Van Coillie: over haar valt niets dan goeds te zeggen. als er ooit vertraging zou komen

in de opbouw van het Koninklijk Chalet, dan verklaar ik het achtbaar lid daarvoor verantwoordelijk. Het incident is gesloten.

Dhr. BOUDOLF brengt nog tussen, dat het Schepencollege toch wel advies had kunnen geven. Repliek van de Burgemeester: "Het College heeft geen advies te geven in zaken die het niet aangaan!" (26).

"(...) De firma Wwe VAN COILLIE die wij geraadpleegd hebben", schreef weekblad De Zeewacht, "liet uitschijnen, dat om de werken tot een goed einde te brengen binnen de voorziene 430 werkdagen, er een honderdtal werklieden zullen moeten gebruikt worden. Er zal ook dienen gelet te worden voor de munitie die, naar het schijnt, nog tussen het puin bedolven ligt (...). De grootste verschillen in prijs waren vast te stellen in de schattingen van de opruimingswerken daar men ook hier diende rekening te houden met de waarde van de gerecupereerde materialen (...). De uitvoerder der werken moet binnen de negentig dagen aangeduid worden, maar alles laat voorzien dat dit sneller zal geschieden zodat, rechtstreeks na het seizoen, een aanvang zal kunnen genomen worden met de werken (...)" (27).

Tot slot een koninklijk faits-divers. "Een privaat strand voor Koning Boudewijn?: Oostendse Vuurtorenwijk komt in aanmerking (28). Een proefballonnetje van iemand die zich wil interessant maken? Of een gerucht met sneeuwbaaleffect? Of gewoon wishful thinking, opgevangen en aangedikt door "De Zeewacht". Hoeft het gezegd, dat er niets, zo het al een beetje waar was, van in huis kwam...

4. Opinies allerhande

Even een "volkse" noot, die van een plaatselijke chroniqueur met pseudoniem "Cognac", in het "Nieuwsblad van de Kust" d.d. 7 augustus 1953:

Ons Chaletje wordt herbouwd

"'k Spreek van ons Chalet, zot. De aanbesteding is gedaan en ze zullen al gauw beginnen met dat "oud kot" af te breken". 'k Vond dat nogal oneerbiedig gesproken ten overstaan van de Koninklijke Familie, maar inwendig moest ik mijn vrouwtje gelijk geven, want veel meer dan een "kot" is die ruïne niet meer. Ik ken mensen die allang 's avonds langs daar niet meer durven voorbijgaan omdat het daar zo benauwelijk is, zeggen ze. A part een politieagent, enkele duizenden mussen en een inderdaad zeer benauwelijk reukje, heb ik daar nog nooit iets verdachts kunnen merken.

(...) Maar intussen weet ik er die blij zullen zijn dat het weldra zal gedaan zijn met dat waken, rond iets dat er al lang niet meer is. Dat zijn onze brave agenten die dag in, dag uit hun rondkens mogen kloppen, eenzaam en verlaten als broeder Job op z'n mesthoop. Ze zullen feeste (sic) houden in den hof van 't chalet de dag van de aanvang der werken en z'hebben al elk een schietlap besteld om eventuele kandidaat-liefhebbers van gratis dineetjes weg te jagen (...).

En dien dag zal 't feeste zijn, want na de Kursaal krijgt Oostende zijn koning terug (...). Want hoewel de (Sosjes van Oostende) nu zo precies niet erg royalistisch denken en voelen, weten ze wat een prachtige publiciteit dit voor Oostende zal zijn (...)" (29).

Let op de volgende bewoordingen: "*na de Kursaal (begin 1953) krijgt Oostende zijn koning terug*" en "*wat een prachtige publiciteit dit voor Oostende zal zijn*".

In de pers komen de klachten los. Zoals: "(...) Welke Oostendenaar, dien naam waardig, heeft zich niet in de laatste jaren steeds weer opnieuw geërgerd aan dit verwaarloosde complex, met de

nameloze “jungle” er achter, die eens een sierlijk en aristocratisch park was?” (30) Of deze zware oprisping: “(...) Bij de mensen van heden wekte dit paleis, vooral in zijn vervallen toestand, al lang geen bewondering meer. En naar de steile, donkere glooiing werd met tegenzin opgezien, bijzonderlijk ’s avonds, wanneer ze de wandelaars scheen toe te roepen: “tot hier en niet verder”. De meesten deden daar dan ook gewoonlijk rechtsomkeer. Enkel de rakkers genoten door er hun kaatsballen op te gooien, tot ergernis van de passanten want de politie greep niet in. Bovendien, “de glooiing kon aanzien worden als een symbool van het verschil van standing tussen wat daarboven huisde en daar beneden rondliep” (31).

Herinner u Schepen VROOMES uiteenzetting waarin hij een en ander verduidelijkte: “(...) de glooiing te herbouwen op *kosten van de stad*. Wij hebben er zelfs bijgevoegd (...) de *omgeving eveneens in orde te laten brengen*” (31a) Precies op dit thema haalde “Het Kustblad” zijn beste pen (ondertekend door L.W.; waarschijnlijk de initialen van de toentertijd sterjournalist: LAUWERS, Wardje) te voorschijn om te pleiten voor een “waardige omgeving” omheen deze nieuwbouw: “(...) De vereiste omgeving? Neen, die is er tot op heden niet (...). Er ontbreekt wat wij zullen noemen: het cachet van “voornaamheid” (32). Het artikel dagtekent van 14 oktober 1953.

5. De afbraak van het Chalet

Op maandag 9 november 1953 “(...) begint men met de afbraak van het Koninklijk Chalet. De toelating daartoe werd door het Schepencollege verleend en het is de firma Wed. VAN COILLIE die de werken zal uitvoeren. Alle plannen zijn reeds neergelegd bij de bevoegde diensten met het oog op een spoedige goedkeuring. Wij vernemen verder, dat de oude Oostendse firma Thomas KYNDT-NEYTS gelast werd met het uitvoeren van de centrale verwarming met stralingswarmte en van de sanitaire inrichtingen in het Koninklijk Paviljoen te Oostende. Wij wensen beide Oostendse firma’s geluk met hun aanduiding voor de uitvoering der werken (...)” (33).

Er schulde gevaar, groot risico: “(...) Onder dit puin en in de hovingen werd door de werklieden heel wat oorlogstuig, vooral Duitse granaten, gevonden die door de Ontmijningsdienst van de Zeemacht werden weggehaald. Thans werd beslist dat de Ontmijningsdienst bestendig zou ter plaatse blijven tot de opruimingwerken geëindigd zijn (...). Aldus het aan de Kust toonaangevende weekblad “De Zeewacht” dat een cartoon – toen een zeldzaamheid – er voor over had: “(...) Maar waarom er rond dit alles zo’n strenge geheimzinnigheid gehouden wordt, is ons een raadsel! Als het zo voortgaat, zal het met die werken spoedig gesteld zijn zoals onze tekenaar het hierboven heeft afgeschilderd!” (...) (34).

De afbraak weekte nostalgische emoties los: “Vooraleer zulks een voldongen feit is, schijnt het ons gewenst dat er een laatste foto van het puin zou worden genomen. Heeft men eraan gedacht! Wij stellen de vraag” (35).

Het “Nieuwsblad van de Kust” bracht als enige krant (bij mijn weten) de wijze van afbreken ter sprake, begin december 1953: “(...) Momenteel wordt ’t middengedeelte afgebroken, daar waar de nieuwe residentie komen moet. Het is waarlijk geen klein bier: de muren zijn geweldig dik, men moet ze afbreken met betonboren. Eenmaal dit gedeelte afgebroken, kan men de bouw beginnen, terwijl de “zijdsgedeelten” (sic) dan zullen worden afgebroken (...)” (36).

DEEL III: BUITEN- EN BINNENZICHT VAN DE VILLA. DE “FEESTZAAL”. HET PARK.

Op maandag 30 november, 21 dagen na de aanvang der werken, kon de pers zich, ter plaatse op het terrein van het Chalet, vergewissen van de uit te voeren werken. Ik stel voor dat wij, jullie lezers en ikzelf, ons bij hen aansluiten. Het weekblad “De Kustbode” gaf nadien nog het beste en het meest

leesbare, vlot geschreven verslag van de stand van (nog te doene) zaken en de plannen van het "nieuwe paviljoen" (37):

Het was architect dhr. DUGARDYN (sic) uit Brugge zelve die aan de hand van zijn plannen en voor en rondgang op de werken onder geleide van de aannemer dhr. Victor VAN COILLIE, een volledig overzicht gaf van het aanstaande zomerverblijf dat in een rustige, landelijke stijl zal worden aangelegd en volledig in harmonie zal zijn met het natuurkader gevormd door zee, stranden, bos.

Het gebouw dat de residentie uitmaakt, zal centraal gelegen zijn op het grondplan van de vroegere gebouwen. Het middengedeelte ligt op 23 meter van de verhoogde zeedijk, terwijl een rechter- en linkervleugel acht meter dichter dan de voornoemde lijn zullen liggen. Daar de vroegere gebouwen op vijf meter van de verhoogde zeedijk waren opgetrokken, blijkt dat de nieuwe residentie merkkelijk verder achteruit zal worden gebouwd. Gezien het paviljoen zes meter hoog zal zijn tot aan het dak, terwijl het dak nog 6,5 meter hoger oprijst, zal het ganse complex van op het strand en het noordelijk en het westelijk gedeelte van de zeedijk goed zichtbaar zijn.

Het gebouw zal opgetrokken worden in gewone baksteen die achteraf wit zal worden gekalkt, terwijl het raamwerk eveneens in witte verf zal worden gestoken. De eiken versterkingen zullen niet beschilderd worden. Het dak wordt belegd met rode, platte tegels. De ingang tot het verblijf ligt aan de zijde van de Koningsstraat waar trouwens steeds de hoofdingang was gelegen.

Wanneer men een lange oprit volgt, bereikt men het verblijf. Links en rechts ziet men twee terrassen gericht naar het zuiden en het oosten; langs een hall krijgt men toegang tot het gebouw. Links heeft men een officierenkamer en rechts een vestiaire. Verder gaande komt men in een grote hall met zicht op strand en zee; rechts en links op het gelijkvloers vindt men de woonvertrekken van de Koninklijke Familie.

Westelijk loopt een grote living uit tot bij de Zeedijk. Noordelijk komt het salon op gelijke hoogte van deze living.

Op de verdiepingen heeft men aan de ene zijde de slaapvertrekken van de Koning en aan de andere zijde het salon, de eetkamers en slaapvertrekken van de officieren, de Hofhouding, de gouverneur, de nurse, enz.

De meubilering zal uitgevoerd worden in klassiek moderne stijl.

De indeling en de aanleg van het hoofdgebouw getuigen van comfort en gemakkelijke organisatie van de huiselijke bezigheden. De officieren kunnen o.m., zonder eenmaal de koninklijke gasten te storen, hun dienstkamer en hun persoonlijke vertrekken bereiken en hebben ook een eigen uitgang langs de Koninginnelaan; hetzelfde geldt voor het dienstpersoneel.

DE FEESTZAAL

De ganse noordelijke, thans nog overeindstaande vleugel(s) langs de Parijsstraat worden behouden maar volledig opgeknapt. In deze vertrekken zal de Vorst bij gelegenheid feesten kunnen inrichten. Men krijgt toegang tot deze feestzaal die gelegen is langs de Parijsstraat, via een grote hall van 25 meter op 12,5 meter waar de Vorst zijn gasten zal

ontvangen. De receptiezaal geeft uit op het park en is ook slechts via de hoofdingang te bereiken.

In het park dat het verblijf scheidt van de Koningin Astridlaan zal een zwempool worden aangelegd van 20 meter op 7. De pool zal een diepte hebben van 3 meter, doch geleidelijk opklimmen tot 1 meter. Naast de zwempool wordt ook een solarium aangelegd. Het park zal bij aanwezigheid van de Koning schitterend kunnen verlicht worden. Voor de aanleg van dit park staat dhr. LATINNE, tuinarchitect uit Antwerpen, in terwijl dhr. COPPENS uit Westkapelle voor de beplantingen zorgt.

Dit alles onder de leiding van de algemene architect DUGARDIJN die tevens de binnenhuisarchitectuur op zich heeft genomen.

Van belang is – en bij enig kritisch nadenken doet het de wenkbrauwen fronsen – dat men aanneemt, en dat ook zegt, dat de nieuwbouw klaar komt in augustus 1954. Een al te voortvarende, onvoorzichtige uitlating, want menige kink in de kabel zorgde voor problemen en vertragingen allerhande...

(wordt voortgezet)

NOTEN

Voor het onderzoek werd bijna uitsluitend geput uit de toenmalige pers. Geen archief research was, bij mijn weten, mogelijk.

- (1) Robert Lanoye: Oostende's epos (vert. uit het Frans door J. Vissenaeken), p. 134.
- (2) Gemeentebld Stad Oostende 1950; nr. 8, 24 juli 1950, p. 414.
- (3) Oostende: (brochure). – Oostende: Unitas, 195? – 14 p.: ill.
- (3a) De Kustbode; 9 juli 1954, p. 1.
- (4) Het Kustblad; 2 december 1953, p. 1 en 7.
Le Courrier du Littoral; 5 december 1953, p. 1 en 5.
- (5) Te Oostende frekwenteerde hij de toen alom bekende "La belle blonde". Een beeldschoon meisje dat één der dochters was van een electricien die een winkel had in de Langestraat. "La belle blonde" had twee zusters en één broer; haar portret, met een dochttertje, sierde een paar jaren mede de fotowinkel van fotograaf François in de Christinastraat. "La belle blonde" huwde een rijke meneer bij wie ze een dochttertje had maar zij kon hem niet gewoon worden. Een coiffeur, wijlen dhr. Edmond Borgers jr., was indertijd soldaat en stond op wacht vóór het Chalet; hij zag haar af en toe per auto binnenrijden in het Chalet (inlichting: Mevr. S. Dekeyser).
- (6) O. Vilain: Oostende: badstad van de Koningen!, in: De Zeewacht (extra. ed.), 19 juli 1980, p. 8.
- (7) Prins Karel wordt regent van België, in: De Zeewacht; 30 september 1944, p. 1.
- (8) De Prins-Regent Karel op bezoek te Oostende, in: Het Kustblad; jrg. 1, nr. 7, 5 november 1944, p. 1.
- (9) De bevrijding van Oostende: (tentoonstelling) opgebouwd rond de collectie Asseloos. – Oostende, 1994. – foto 111.
- (10) André Asseloos: Oostende onder de Nazi's: 1940-1944. Deel 2, p. 138.
- (11) Daar waar het gaat over Koninklijk Chalet en Kursaal, in: Het Kustblad; 14 september 1947, p. 1.
- (12) "(...)Architect Gustaaf Vandamme projecteerde zijn derde en laatste ontwerp voor de bouw van de Thermen op de plaats waar het Chalet royal stond, *dat toch zou worden afgebroken*",

- in: Willem Bruls en Dorothee Van Hooff: Grands Hotels van de Benelux. – Amsterdam: De Bataafsche Leeuw, 1991, - p. 200-201.
- (13) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 8, 11 juli 1952, p. 463 en Het Kustblad, 24 juni 1953, p. 9.
 - (13a) Gemeentebld Stad Oostende 1953, p. 1352.
 - (14) Dries Van Damme: Oostendse gehechtheid aan Koninklijke Familie, in: De Zeewacht; 22 mei 1953, p. 1.
 - (15) Vijftig jaar later vierde Albert II zijn tienjarig Koningschap op datzelfde Wapenplein. Zie: Oostende, 12 juli 2003: militaire plechtigheden, etc.: (brochure). Zie ook: Jean Vandecasteele: "Voor u is Oostende altijd een beetje thuiskomen, Sire", in: dagblad "Het Volk" (ed. Oostende-westkust); 14 juli 2003, p. 14.
 - (16) Le Courrier du Littoral; 22 mei 1953, p. 1 en 29 mei 1953, p. 5.
 - (17) De Post: weekblad; nr. 6, 10 februari 1957, p. 20.
 - (18) Nieuwsblad van de Kust; 26 juni 1953, p. 3 en De Kustbode; 26 juni 1953, p. 2.
 - (19) Het Kustblad; 24 juni 1953, p. 9.
 - (20) Jaarverslag 1953 Stad Oostende, p. 229.
 - (21) De Zeewacht; 3 juli 1953, p. 1-2 en Het Kustblad; 1 juli 1953, p. 1-2, 4 en het Nieuwsblad van de Kust; 14 augustus 1953, p. 1.
 - (22) De Kustbode; 17 juli 1953, p. 1 en Le Courrier du Littoral; 24 juli 1953, p. 1 en De Zeewacht; 22 oktober 1954, p. 17 en het Nieuwsblad van de Kust; 31 maart 1955, p. 1.
 - (23) Bezoek van Z.K.H. Prins Albert: 20 juli 1963, in: Jan Piers 1920-1990. – Oostende: Oostende Persclub, 1990. p. (95): 3 foto's.
 - (24) Het Kustblad; 29 juli 1953, p. 1.
 - (25) Nieuwsblad van de Kust; 21 augustus 1953, p. 3 en 28 augustus 1953, p. 1.
 - (26) Nieuwsblad van de Kust; 21 augustus 1953, p. 3.
 - (27) De aanbesteding van het Koninklijk Chalet, in: De Zeewacht; 7 augustus 1953, p. 1.
 - (28) De Zeewacht; 31 juli 1953, p. 1. Koning Leopold II had aldaar inderdaad een badhuisje, veel vroeger toen er nog weinig bewoning was. Zowel in de Thermen als in de ruimten van "Ostende Plage" was een koninklijke kabine voorhanden, ja dat wèl. Men wilde de jonge Koning zowat overal neerplanten... Ook in het Kursaal. Zie: Le Courrier du Littoral; 4 september 1953, p. 5.
 - (29) Nieuwsblad van de Kust; 7 augustus 1953, p. 2.
 - (30) Het Kustblad; 3 februari 1954, p. 4.
 - (31) Nieuwsblad van de Kust; 5 augustus 1954; p. 3.
 - (31a) Gemeentebld Stad Oostende 1953, p. 1352 (reeds uitvoeriger aangehaald in 13a).
 - (32) L.W.: Kan Oostende rond de koninklijke residentie een koninklijke omgeving scheppen?: het vertreksein is gegeven: komt de "oude glorie" terug?, in: Het Kustblad; 14 oktober 1953, p.1-2.
 - (33) De Kustbode; 6 november 1953, p. 1.
 - (34) De Zeewacht; 20 november 1953, p. 1.
 - (35) De Kustbode; 27 november 1953, p. 1.
 - (36) Nieuwsblad van de Kust; 4 december 1953, p. 1-2.
 - (37) Het Koninklijke Paviljoen te Oostende: klaar in augustus 1954, in: De Kustbode; 3 december 1953, p. 1 en 4: ill.